

รายงานการประชุมการสัมมนาเชิงวิชาการ
Organic Symposium 2017
วันศุกร์ที่ 28 กรกฎาคม 2560
ณ ห้อง Ballroom ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

การเสวนา หัวข้อ “การพัฒนาสินค้าอินทรีย์ในอาเซียน”

ผู้ร่วมเสวนา

Mr. Sebastian Saragih, President of Indonesia Organic Alliance (IOA)
Ms. Girlie Sarmiento, Project Coordinator of Organic Producer & Trade Association,
Philippines, Inc.

Mr. Ong Kung Wai, Director of Organic Alliance Malaysia (OAM)

ผู้ดำเนินรายการ

คุณวิฑูรย์ ปัญญากุล กรรมการสมาคมการค้าเกษตรอินทรีย์ไทย
คุณศรัยฉัตร จีระแพทย์

คุณศรัยฉัตร จีระแพทย์ผู้ดำเนินรายการเริ่มช่วงเสวนา “การพัฒนาสินค้าอินทรีย์ในอาเซียน” โดยขอให้ผู้เข้าร่วมเสวนากล่าวแนะนำตัวเองสั้น ๆ พร้อมประวัติองค์กรพอสังเขปและให้กล่าวถึงมุมมองของภาคส่วนเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยตนเอง

Mr. Sebastian Saragih จาก Indonesia Organic Alliance นำเสนอเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ผ่านมาและสถานการณ์การแข่งขันในตลาดสินค้าอินทรีย์ โดยได้เล่าถึงการเติบโตของพื้นที่เพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ของประเทศอินโดนีเซียที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปี พ.ศ. 2559 จากพื้นที่ทั้งหมดในปี 2555 ที่มีอยู่ 66,267 เฮกตาร์ ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็น 159,012 เฮกตาร์ในปี พ.ศ. 2559

โดยมีพืชผลที่เพาะปลูกประกอบด้วย กาแฟ น้ำผึ้งป่า น้ำมันมะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ ข้าว น้ำตาลมะพร้าว มังคุด สลัด น้ำตาลจากน้ำมันปาล์ม โกโก้ ตามลำดับ

Mr. Sebastian Saragih ได้กล่าวถึงโครงสร้างของตลาดสินค้าอินทรีย์ประกอบด้วย ผู้แปรรูปสินค้าที่เป็นเกษตรอินทรีย์ให้เป็นสินค้าสำเร็จรูป ร้านจำหน่ายสินค้าอินทรีย์ และลูกค้าซึ่งแบ่งออกเป็นลูกค้าซื้อปลีกและกลุ่มลูกค้าซื้อในปริมาณคราวละมากๆ ในขณะที่โครงสร้างด้านอุปทานซึ่งประกอบด้วย ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เป็นทั้งบุคคลและกลุ่มบุคคล สำหรับการจัดจำหน่ายผู้แปรรูปสินค้าอินทรีย์จะจัดส่งให้กับร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าอินทรีย์และซูเปอร์มาร์เก็ตเพื่อจำหน่ายปลีกให้กับผู้บริโภค ในขณะเดียวกันผู้แปรรูปก็จะจำหน่ายให้กับผู้ส่งออกและตลาดในชุมชนในปริมาณมากๆ

ความท้าทายที่รอการแก้ไขคือการกำหนดมาตรฐานสินค้าและค่าใช้จ่ายในการขอการรับรองสินค้าจากหน่วยงานตรวจสอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขอใบรับรองที่มีการตรวจสอบที่เข้มข้น การร่วมมือระหว่างกันของสมาชิกในกลุ่มอาเซียนและการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคนิคต่างๆระหว่างกัน

Mr. Ong Kung Wai, Director of Organic Alliance Malaysia (OAM) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงของการค้าสินค้าอินทรีย์ในประเทศสิงคโปร์ที่ได้เปลี่ยนจากผู้ผลิตขายโดยตรงให้กับผู้บริโภคมาเป็นวางจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ต และพฤติกรรมของผู้บริโภคและผู้ผลิตสินค้าออร์แกนิกที่เป็นหนุ่มสาวกันมากขึ้นเนื่องจากการตื่นตัวเกี่ยวกับสุขภาพและบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์ ปราศจากสารเคมีและสิ่งปรุงแต่งใดๆ ซึ่งกลุ่มคนหนุ่มสาวเหล่านี้จะเป็นผู้ที่พัฒนาตลาดสินค้าอินทรีย์ให้เติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป ในการนี้ Mr. Ong ได้นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับสินค้าอินทรีย์ในอาเซียนโดยการกำหนดการผลิตตั้งแต่ผู้ผลิตต้นน้ำจนถึงผู้ผลิตปลายน้ำ ตลาดรองรับสินค้าและนโยบายหลักของตลาดอาเซียนซึ่งกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการรับรองฉลาก การพัฒนาและกระตุ้นธุรกิจสีเขียว การมีส่วนร่วมของภาครัฐของแต่ละประเทศอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนภายใต้การเป็นพันธมิตรอัจฉริยะระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรอินทรีย์และธุรกิจสินค้าอินทรีย์ให้รุดหน้าอย่างยั่งยืนภายใต้ต้องค์ประกอบ 4 ข้อคือ (1) ขีดความสามารถ (2) ความเชื่อมั่น (3) ความสะดวก และ (4) เพื่อประโยชน์ของชุมชน

นอกจากนี้ Mr. Ong ได้นำเสนอถึงแผนการพัฒนาระดับการให้การรับรองสินค้าอินทรีย์โดยจัดเป็น 3 ระดับ ความสำคัญ ประกอบด้วย (1) การขึ้นทะเบียนรับรองผู้ประกอบการและเฝ้าติดตาม (2) การให้การรับรองระดับประเทศ และ (3) การรับรองระดับสากลเพื่อการส่งออก

Mrs. Girlie Sarmiento ผู้ประสานงานโครงการของสมาคมผู้ผลิตและการค้าเกษตรอินทรีย์ประเทศฟิลิปปินส์ กล่าวว่าตลาดเกษตรอินทรีย์ในฟิลิปปินส์หากเปรียบเทียบกับเด็กก็ได้ผ่านช่วงการเปลี่ยนแปลงจากวัยทารกไปสู่เด็กวัยหัดเดิน ในระยะแรกของการดำเนินการ ผู้บริโภคในฟิลิปปินส์ไม่เข้าใจว่าสินค้าอินทรีย์คืออะไร ผู้บริโภคตามเมืองใหญ่ๆซึ่งเป็นกลุ่มวัยหนุ่มสาวนั้นส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการใส่ใจในสุขภาพของตนและเชื่อว่า ผลิตภัณฑ์อินทรีย์นั้นปลอดภัยและปราศจากสารเคมี อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดอีกหลายประการในการขยายตลาดผลิตภัณฑ์อินทรีย์ของฟิลิปปินส์เนื่องจากปัญหาของกำลังซื้อของผู้บริโภคโดยทั่วไปเนื่องจากมีราคาที่สูง ปัจจุบัน ผลิตภัณฑ์อินทรีย์มีความหลากหลายมากขึ้นกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าเกษตรอินทรีย์ รัฐบาลฟิลิปปินส์และกรมวิชาการเกษตรได้จัดตั้งศูนย์การค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อการค้าเกษตรอินทรีย์ครบวงจรถึง 13 แห่ง หน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่นเองก็เริ่มให้การสนับสนุนการค้าผลิตภัณฑ์อินทรีย์ในระดับท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงด้านความตระหนักในเรื่องผลิตภัณฑ์อินทรีย์อันโดดเด่นได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคผู้บริโภคในมุมมองของผู้ผลิต อุปสรรคการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรอินทรีย์คือการปฏิรูปที่ดินซึ่งเป็นปัญหาที่รอรับการ

แก้ไขจากภาครัฐ สิ่งที่สำคัญที่สุดของเกษตรกรอินทรีย์คือผู้ผลิตไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดิน ดังนั้นการปฏิรูปที่ดินจึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการสร้างพื้นที่เพาะปลูกที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์เต็มรูปแบบ เฉพาะเกษตรกรผู้ส่งออกเท่านั้นที่จะได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล ดังนั้นรัฐบาลจึงได้มีการเข้ามามีส่วนร่วมแทรกแซงในเรื่องนี้ผ่านการจัดอภิปรายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแนวทางมาตรฐานอินทรีย์โดยการรับรองจากบุคคลที่สามเพื่อรับรองระบบคุณภาพระบบการมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System: PGS) Mrs. Girlie หวังว่าระบบการรับรองร่วม (PGS) จะช่วยให้ตลาดเกษตรกรอินทรีย์ก้าวไปข้างหน้า เธอเสริมว่าอัตราการเกิดโรคเอดส์เพิ่มขึ้นในประเทศฟิลิปปินส์เป็นสัญญาณว่าประเทศจะยังคงพัฒนาภาคเกษตรอินทรีย์ต่อไป

นายวิฑูรย์ ปัญญากุล กรรมการสมาคมการค้าสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยได้พูดถึงตลาดเกษตรกรอินทรีย์โดยตั้งข้อสังเกตว่ามุมมองของลูกค้ำที่สำคัญต่อผลิตภัณฑ์อินทรีย์คือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ปราศจากสารเคมีซึ่งไม่ใช่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในความเห็นของคุณวิฑูรย์ สินค้าอินทรีย์มาจากระบบการเพาะปลูกหรือการเลี้ยงสัตว์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่เพิ่มขึ้นในบริบทของสังคมปัจจุบันภายใต้การผลิตที่ชาญฉลาด ประเทศไทยไม่ใช่ประเทศที่ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนี้ คุณวิฑูรย์อธิบายเพิ่มเติมว่าประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่ม PGS มีพื้นที่การผลิตเกษตรกรอินทรีย์ที่ใหญ่ที่สุด ในขณะที่ประเทศมาเลเซียและประเทศสิงคโปร์เป็นตลาดที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนี้แม้ว่าทั้งสองประเทศจะไม่ใช่ผู้ผลิตอินทรีย์รายใหญ่ ประเทศไทยและประเทศฟิลิปปินส์มีสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมาก ในขณะที่ประเทศไทยเน้นข้าวหอมมะลิที่มีสินค้ามูลค่าเพิ่ม ยังมีการผลิตพืชผลอีก 5 ชนิดเช่น กาแฟและมะพร้าว เป็นต้น เมื่อไม่นานมานี้ ประเทศไทยได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพต้นยางอินทรีย์เป็นครั้งแรกเพื่อใช้ในการผลิตรองเท้า นายวิฑูรย์ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มุ่งเน้นการส่งออกสินค้าเกษตรทั้งในแบบอินทรีย์และแบบดั้งเดิม เขาอธิบายว่ากว่าร้อยละ 50 ของผลิตภัณฑ์อินทรีย์ได้ถูกส่งออกไปยังตลาดยุโรปพร้อมกับการเติบโตของตลาดภายในประเทศ ในขณะที่แนวโน้มผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าอินทรีย์ที่เป็นคนหนุ่มสาวเริ่มมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันการรับรองมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ส่วนใหญ่จะดำเนินการและตรวจสอบโดยหน่วยงานต่างประเทศ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซียได้ประกาศข้อกำหนดของฉลากอินทรีย์และกฎระเบียบด้านการรับรองมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคสำหรับผู้ผลิตรายย่อย อย่างไรก็ตาม การขายสินค้าอินทรีย์ภายใต้ระบบรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) ถือว่าผิดกฎหมาย ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีข้อบังคับเกี่ยวกับฉลากสินค้าเกษตรอินทรีย์เนื่องจากยังคงเป็นระบบเสรีโดยให้ผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตให้การรับประกันสินค้าและระบบซัพพลายเชนของตนเองได้ ประเทศไทยมีหน่วยงานรับรองมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ของภาคเอกชนที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลซึ่งหมายความว่าหน่วยงานรับรองมาตรฐานจากภาคเอกชนของไทยเป็นหน่วยงานในภูมิภาคนี้ที่สามารถเข้าถึงตลาดยุโรป แคนาดาและสหรัฐอเมริกาได้ หน่วยงานเอกชนเหล่านี้ยังสามารถให้การรับรองผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการสินค้าอินทรีย์จากประเทศอื่นได้

คุณวิฑูรย์กล่าวเพิ่มเติมว่าหลายๆประเทศในภูมิภาคประสบกับอุปสรรคและความท้าทายที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับการรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้า อาทิ ข้อกำหนดด้านใบรับรองที่ซ้ำซ้อน ความต้องการในตลาดสินค้าเกษตร

อินทรีในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้นแต่ขาดแคลนเกษตรกรรุ่นใหม่ ๆ ปัจจุบันเกษตรกรอินทรีที่มีอายุน้อยกว่าเกษตรกรเกษตรกรรายเดิมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรที่มีอายุน้อยเหล่านี้ได้รับความท้าทายและพวกเขาตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า ยิ่งคุณผลิตตามวิธีการแบบดั้งเดิมมากเท่าไรคุณก็มีหนี้มากขึ้นเท่านั้น พวกเขา ยังมีความกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการสูญเสียหน้าดิน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญที่จะทำให้การเพาะปลูกเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมไม่สามารถที่จะดำเนินการแบบเดิมๆ ได้อีกต่อไป

ผู้ดำเนินรายการได้ขอให้ผู้ร่วมอภิปรายพิจารณาหัวข้อเพิ่มเติมเกี่ยวกับความร่วมมือในภูมิภาคส่งเสริมสินค้าอินทรีและปัญหาอุปสรรคต่างๆที่กำลังเผชิญรวมถึงแนวทางในการแก้ไข ซึ่งผู้ร่วมเสวนาทั้ง 4 ท่านได้แสดงความคิดเห็นหลายหลากมิติที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมเสวนาดังนี้

คุณวิฑูรย์ ได้แสดงความเห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศจะต้องเคารพในอธิปไตยของแต่ละประเทศ อันเป็นรากฐานของความร่วมมือ การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเป็นสิ่งสำคัญในการเริ่มต้นการทำงานร่วมกัน การขยายตัวของเกษตรกรอินทรีจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงการรับรองและปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจ แนวโน้มของความยั่งยืนในอุตสาหกรรมอินทรีหรือออร์กานิก 3.0 จึงควรได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน การอำนวยความสะดวกในภาคเกษตรกรอินทรีเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเกษตรกรรายใหม่หรือเกษตรกรทั่วไปที่จะต้องทำความเข้าใจร่วมกันของคำจำกัดความของสินค้าอินทรีเกษตรกรอินทรีที่ควรจะได้รับ การเผยแพร่ต่ออุตสาหกรรมเกษตรกรอินทรี จี' เป็นความพยายามร่วมกันในอนาคตทั้งในด้านสังคมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศความหลากหลายทางชีวภาพ ด้านการผลิต สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะก้าวไปข้างหน้า การทำงานร่วมกันไม่ได้เป็นเพียงสำหรับเกษตรกรอินทรี แต่สำหรับมวลมนุษยชาติโดยรวม อุปสรรคสำคัญของการทำเกษตรกรอินทรีคือการเข้าใจในการดำเนินธุรกิจที่จะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกันและพัฒนาเครือข่ายในกลุ่มของผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้บริโภคที่สามารถเชื่อมโยงเข้าด้วยกันได้ในระยะยาวเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับภาคเกษตรกรอินทรีให้มีความยั่งยืนอย่างถาวร

Mr. Sabastian ตั้งข้อสังเกตว่าการทำงานร่วมกันมีอยู่แล้วในภาคเอกชนในหลายระดับของการค้าและองค์กรพัฒนาเอกชน อย่างไรก็ตามความท้าทายในปัจจุบันคือการสนับสนุนจากรัฐบาล เขาเสริมว่าฟอรัมนี้เป็นโอกาสที่ดีในการจัดการกับความต้องการในการทำงานร่วมกันเพื่อการค้าที่เป็นธรรมและประเด็นอื่น ๆ อีกมากมาย นางเกิร์ลกล่าวว่า การรับรู้ของลูกค้าในปัจจุบันเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง เธอให้ความเห็นว่าโดยการเพิ่มพื้นที่จัดเก็บลูกค้าจะรับรู้ถึงเกษตรกรอินทรีโดยเฉพาะจากภูมิภาคเอเชีย นั่นคือความร่วมมือที่ฟิลิปปินส์ต้องการในการสำรวจมากขึ้น

Mr. Ong เน้นย้ำถึง "ห่วงโซ่มูลค่าอัจฉริยะและต้นทุนต่ำ (Value Chain) เพื่อการพัฒนาส่วนใหญ่" และได้เน้นย้ำถึงหลักการความร่วมมือในด้านความมั่นใจความสะดวกรวดสบาย ประเด็นสำคัญคือการควบคุมภายในของเกษตรกรอินทรีย์สำหรับองค์กร เขากล่าวเพิ่มเติมอีกว่าอาเซียนกำลังดำเนินโครงการเพื่อให้เกษตรกรทุกคนได้รับการรับรอง GAP เขาแนะนำให้รวมผลิตภัณฑ์อินทรีย์เข้ากับนโยบายนี้ อาเซียนจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเรื่องการเกษตรแบบธรรมชาติและเกษตรกรอินทรีย์ เขาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเข้ากับบริบทของท้องถิ่นและเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการจัดหาทางเลือกในการประกันคุณภาพที่เหมาะสมรวมถึงการอำนวยความสะดวกทางการค้าและโลจิสติกส์ในทุกระดับของตลาดเกษตรกรในภูมิภาคและจังหวัด นอกจากนี้เขายังเสนอโอกาสให้กับตลาดทั่วไปในการดำเนินการทดลองกับสถานการณ์อินทรีย์และทำให้พวกเขามีโอกาสรวมก่อนที่พวกเขาจะออกไปสู่ตลาดต่างประเทศ เขาอธิบายว่าการรับรองของบุคคลที่สามารถกำลังขัดขวางการแปลงเกษตรกรรายเดิมเป็นเกษตรกรอินทรีย์โดยเฉพาะในประเทศอินโดนีเซียและประเทศฟิลิปปินส์ เขากล่าวเพิ่มเติมว่าประเทศมาเลเซียได้รับการรับรองมาตรฐานด้านเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติซึ่งเป็นประเทศเสรีและเห็นว่าเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้ตลาดเกษตรกรอินทรีย์ของ CLMV เดินหน้าต่อไป

Mr. Ong กล่าวเพิ่มเติมว่าการค้าอาเซียนเป็นไปตามใบรับรอง EU หรือ NOP และกลายเป็นความต้องการของตลาด ดังนั้นหน่วยงานรับรองในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญน้อยและไม่เกี่ยวข้อง เขาให้ตัวอย่างของนโยบายของมาเลเซียที่อนุญาตให้เกษตรกรตัดสินใจเลือกระหว่างการรับรองโดยหน่วยงานตรวจสอบในประเทศหรือการตรวจสอบของเอกชนที่ได้รับอนุญาต ดังนั้นทิศทางของการพัฒนาควรมุ่งเน้นไปที่วิธีการหาทางเลือกและการรับรองต้นทุนต่ำ เขาชี้ให้เห็นว่าตลาดจำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกันอย่างภาคีรัฐและเอกชนอย่างชาวนาและภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในการร่างกรอบการออกกฎหมาย ในระดับอาเซียนคณะทำงานด้านผู้เชี่ยวชาญได้ดำเนินการเกี่ยวกับการรับรองด้านอินทรีย์ของอาเซียน แต่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหน่วยงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากภายนอกเป็นมาตรฐานที่ดีที่สุด เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนทำให้อาเซียนไม่เข้าใจวิถีปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการรับรองในระดับพื้นดินเขาแสดงความกังวลว่าหากเป็นพื้นฐานของการรับรู้ซึ่งกันและกันจะทำให้ระดับการรับรองระดับชาติไม่มีความหมาย เขายืนยันว่าหน่วยรับรองมาตรฐานระหว่างประเทศไม่ใช่วิธีการที่เหมาะสมสำหรับเกษตรกรในระดับท้องถิ่น ยกเว้นประเทศที่มีการส่งออกที่โดดเด่น เขาแนะนำให้ประเทศไทยดำเนินการจัดกิจกรรมอินทรีย์และจัดงานสัมมนา ร่วมกับการประชุมแสดงความคิดเห็นเพื่อช่วยในการทำงานร่วมกันในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ Mr. Ong ขอให้ประเทศไทยเชิญ ASEAN EWG เข้าร่วมการอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อตลาดอินทรีย์ ในท้ายสุดของการแสดงความคิดเห็น Mr. Ong เสนอว่าการทำงานร่วมกันที่ดีควรอยู่ภายใต้ความสมดุลระหว่างความสนใจโดยรวมและส่วนบุคคล